

Інвестиційні інструменти управління інноваційними трансформаціями аграрного сектору для забезпечення сталості розвитку в умовах глобалізаційних змін

PROBLEM STATEMENT

Сучасні трансформації економічної системи України визначають нестабільність умов та механізмів фінансування аграрного сектору. При цьому актуальність використання найбільш популярних з них, таких як банківське кредитування, лізингові послуги та інвестування в агропроекти знижується через їх залежність від стабільності валютного курсу, політики банку щодо напрямів кредитування, неврегульованості питання щодо ринку землі, адже відсутність застави у сільськогосподарських підприємств обмежує їх доступ до кредитних ресурсів тощо. Дані тенденції обмовили необхідність впровадження нових фінансових інструментів, що забезпечать розширення можливостей аграрного сектору щодо формування інвестиційних ресурсів в умовах глобалізаційних викликів. В даному контексті одним із проблемних питань є побудова адаптаційних механізмів інтеграції інноваційних інструментів, котрі набули широкого застосування в міжнародній практиці для фінансування аграрного сектору України. Ми ставимо за мету проведення оцінки сучасних фінансових інструментів, спрямованих на зростання обсягів залучення інвестиційних ресурсів в умовах діючих глобалізаційних викликів та забезпечення сталості розвитку; визначення можливостей щодо формування багатосторонньої співпраці виробників насіння, засобів захисту рослин, техніки, обладнання тощо з банками, страховими компаніями та міжнародними партнерами щодо пільгового кредитування виробників аграрного сектору; обґрунтувати механізм відбору суб'єктів агробізнесу виходячи із комплексної оцінки їх відповідності вимогам щодо залучення досліджених фінансових інструментів (аграрні розписки, лізинг, форвард, банківське кредитування, агрострахування, авальовані векселі, бонди, акредитиви, гарантії, факторинг, додаткова емісія акцій, вихід на IPO); розроблено інноваційний механізм, шляхом створення Фонду інфраструктурних інвестицій, для вирішення стратегічних завдань розвитку аграрного сектору національної економіки та розширення обсягів фінансування за рахунок коштів Фонду суб'єктів агробізнесу, іноземного інвестування агрокомпаній та залучення їх до тендерів міжнародних організацій.

RESEARCH METHODOLOGY

Методологічну основу дослідження складають фундаментальні положення економічної теорії, державного регулювання економіки, інвестування, теорії аграрних відносин та наукові праці з питань формування інвестиційних ресурсів в аграрному

секторі національної економіки. Структурний і системний аналіз було використано для структуризації фінансових інструментів та визначення відповідності агрокомпаній визначеним індикативним ознакам. Функціональний та компаративний аналіз було покладено в основу формування концепції багатосторонньої співпраці виробників насіння, засобів захисту рослин, техніки, обладнання тощо з банками, страховими компаніями та міжнародними партнерами щодо пільгового кредитування виробників аграрного сектору. Метод аналогій, порівняння, логічного узагальнення для дослідження тенденцій щодо впровадження окреслених фінансових інструментів в процес фінансування агрокомпаній. Розрахунково-конструктивний метод для обґрунтування механізму фінансування в рамках функціонування Фонду інфраструктурних інвестицій.

NUMERICAL RESULTS.

Використання нових фінансових інструментів в умовах глобалізаційних викликів розширює можливості аграрного сектору щодо формування інвестиційних ресурсів. В даному контексті, фінансовий директор компанії AgroGeneration Левченко О. наголошує на збільшенні інвестиційної привабливості аграрного сектору країни та наявності потенціалу щодо його розвитку, котрих можливо досягти за умови впровадження різноманітних фінансових інструментів, таких як аграрні розписки, форвардні контракти, банківське кредитування. Використання даних фінансових інструментів є перспективним напрямом формування інвестиційних ресурсів адже в якості застави може бути використано майбутній врожай, що є достатньо новим підходом проте ризикованим, тому потребує вдосконалення існуючих продуктів агрострахування [1].

Позитивні зміни щодо кредитування представників аграрного сектору відмічено експертами банківської сфери. Так, директор департаменту підтримки агробізнесу ПАО «КРЕДИ АГРІКОЛЬ БАНК», Порвіна Н. відмічає ланцюгове зростання обсягу кредитування сільськогосподарських підприємств в 2018 р. в порівнянні з 2017 р.[2]. Підтверджуючи важливість кредитування аграрного сектору, радник голови правління ПАТ «БАНК «УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ», Касян І., наголошує на важливості дії програми компенсації відсотків, як дієвому фінансовому інструменті щодо зниження витрат в аграрному секторі [3].

Враховуючи сучасний стан валютного ринку цілком прогнозованою є тенденція до зростання частки кредитів наданих в національній валюті до 78,3 %, що склало 47,4 млрд. гривень (приріст до попереднього року 24,1%). При цьому фінансування аграрного сектору має незначну частку прострочених кредитів лише 5,6% при середній простроченій заборгованості за кредитами 38,9%. Покращилась і ситуація зі скороченням простроченої

заборгованості за напрямом кредитування сільськогосподарських корпорацій [4]. На сьогодні, на думку експерту із питань фінансової політики Інституту суспільно-економічних досліджень Дешко А. покращення статистики повернення кредитів представниками аграрного сектору є одним із важливих показників, котрі позитивно впливають на стабілізацію банківського фінансування даної галузі [5].

Підтверджує зміну позиції банків щодо кредитування аграрного сектору й виконавчий директор Незалежної асоціації банків України Коробкова О., яка зазначає, що наразі сформувався дві ключові тенденції в цій сфері: збільшується активність банків в напрямку кредитування аграрних компаній та зростає обсяг кредитування фермерських господарств [4].

Розширення мережі банків, котрі займаються кредитуванням представників аграрного сектору пом'якшила умови отримання кредитів в частині вимог до застави та агрострахування. Позитивні тенденції відмічено й щодо фінансування фермерських господарств адже умови кредитування визначаються виходячи з терміну дії кредиту, умов партнерських програм, якщо мова йде про інвестиційні цілі кредитування, без застосування корегування на розмір позичальника. Також варто зупинитись на загальних вимогах до платоспроможності позичальників: середній або високий рівень прибутковості, помірна рентабельність, позитивна кредитна історія. Крім того доцільно відмітити важливість державної підтримки, як аргументованого важеля в отриманні позитивного рішення щодо надання кредиту [5]. В цьому контексті доцільно зазначити, що дія програми компенсації відсотків є реальною підтримкою певної частини суб'єктів господарювання аграрного сектору проте даний інструмент державної підтримки не здійснює безпосереднього впливу на зниження відсоткової ставки [3].

Продовжуючи огляд фінансових інструментів, залучення яких розширить можливості щодо формування інвестиційних ресурсів в аграрному секторі доцільно зупинитись на найбільш застосовуваних протягом останніх років. Так, директор фінансового департаменту Аграрного фонду, Швець О. зазначає, що в 2018 р. проектне фінансування агровиробників мало наступні складові: форвард з товарною складовою (паливно-мастильні матеріали, добрива); торгівля контрактами (за участі Аграрної біржі); кредитування сільськогосподарського виробництва (спільно з комерційними банками) [1]. Тенденції щодо банківського кредитування аграрного сектору були окреслені вище, зупинимось більш детально на форвардах, котрі вважаються одним із найбільш динамічних інструментів фінансування аграрного сектору протягом останніх трьох років. Провідними компаніями, котрі купують зернові в Україні на основі форварду є ПАТ «Аграрний фонд» та Державна продовольчо-зернова корпорація України (ДПЗКУ).

ДПЗКУ співпрацює не тільки з великими, але і з малими виробниками, мінімальна партія поставки становить всього 100 тонн. Річна відсоткова ставка за користування коштами становить від 9,5% до 13% річних. Діє програма лояльності для постійних клієнтів, які мають, мінімум 2-х річний позитивний досвід роботи з ДПЗКУ, за якою можна отримати додаткову знижку 0,25%. В рамках Весняної форвардної програми 2020 р. планується додатково закупити 150 – 200 тис. тонн зернових [6].

Досягнуті результати обумовлені адаптованістю форвардних контрактів до аграрного сектору, адже визначають проміжок часу в який необхідно здійснити поставку за ціною, котра є не нижчою від ринкової. Отже такий підхід дає змогу виробникам аграрного сектору отримати кошти під заставу майбутнього врожаю і відповідно мати горизонт планування [1]. Крім того, як зазначає голова правління ПАТ «Аграрний фонд», Радченко А., форвардна програма має декілька умов фінансування та є більш доступною для середніх та дрібних виробників через простішу процедуру оформлення в порівнянні з банком. Протягом 2015-2018 років ПАТ «Аграрний фонд» профінансував аграріїв на 8,4 млрд. грн. за форвардною програмою. Також за два останні роки Товариство забезпечило агровиробників 1,1 млн. тонн мінеральних добрив. [7]. Крім того частка «малих» контрактів в портфелі в 2018 р. в порівнянні з 2017 р. зросла на 20%. [3].

Продовжуючи огляд фінансових інструментів, котрі застосовуються для кредитування представників аграрного сектору доцільно зупинитись на запровадженні авальованих векселів. Досвід впровадження банками даного фінансового інструменту в аграрному секторі України має позитивні відгуки. Так, директор департаменту корпоративних продуктів та партнерства Райффайзен Банку Аваль, Співак Р. зазначає, що програма авальювання векселів підтвердила свою ефективність, адже дає можливість оптимізувати витрати на залучений капітал в умовах високої вартості кредитних ресурсів та є зручним інструментом для всіх учасників ринку. Результативність даного фінансового інструменту досягається за рахунок взяття банком повної або часткової відповідальності за виконання зобов'язань будь-якого з учасників вексельного договору [8].

Даний напрям фінансування є в складі кредитного портфеля низки банків, зокрема, ПАТ «Райффайзен Банк Аваль», ПАТ «Креді Агріколь банк», ПАТ «УкрСиббанк», ПАТ «ПроКредит Банк», ПАТ «Кредобанк», ПАТ «ОТП Банк», ПАТ «Укрсоцбанк», ПАТ «ПУМБ», ПАТ «Державний експортно-імпорتنний банк України», ПАТ «Державний Ощадний Банк України» тощо. Загальний обсяг авальованих векселів ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» зріс в 2018 р. на 5% і сягнув 2,3 млрд. грн.[9].

В рамках партнерської програми між компанією «Байєр» та ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» сільськогосподарські підприємства та фермери мають можливість придбати

засоби захисту рослин від компанії «Байер» на умовах фінансування під 1% зі строком дії векселя - 9 місяців. [10]. Для порівняння:

- ПАТ «ПУМБ» закладає 4% річних на продукт авалювання векселів [11];

- в рамках партнерських програм між компанією ТОВ «Сингента» (виробництво насіння та засобів захисту рослин) та ПАТ «Райффайзен Банк Аваль», ПАТ «Креді Агріколь банк», ПАТ «УкрСиббанк», ПАТ «ПроКредит Банк», ПАТ «Кредобанк», ПАТ «ОТП Банк», ПАТ «Укрсоцбанк», ПАТ «ПУМБ», ПАТ «Державний експортно-імпортний банк України», ПАТ «Державний Ощадний Банк України» діє знижка на продукції компанії в розмірі 7 % або 9% в залежності від суми наданого авальованого векселя або банківської гарантії (банка-емітента) [12].

Враховуючи наявність певних труднощів з банківським кредитуванням доцільно розглянути інші моделі фінансування аграрного сектору, до складу яких включають аграрні розписки. Фінансування аграрного сектору через запровадження аграрних розписок набуло широко застосування в Бразилії, в якості дієвого фінансового інструменту. Ретроспектива впровадження аграрних розписок в Бразилії бере свій початок в 1994 р., наразі саме ними забезпечується більша частина оборотного капіталу підприємств аграрного сектору країни, що в грошовому еквіваленті складає 20-30 млрд. дол. США на рік. Встановлено пряму залежність між впровадженням аграрних розписок в Бразилії та розвитком сільськогосподарського сектору, так, за 20 років в країні виросло виробництво зерна з 60 млн. т до 200 млн. т. Варто зауважити, що урядом країни затверджено примусове виконання аграрних розписок, що значно знижує ризик невиконання зобов'язань, який коливається від 0,35% до 1% [13].

Успішний досвід Бразилії в частині впровадження інноваційного підходу щодо фінансування підприємств аграрного сектору спонукав експертів до вивчення різних аспектів використання аграрних розписок (банківські операції, ведення реєстру, примусове виконання тощо) та оцінки можливостей запровадження та адаптації даного фінансового інструменту в Україні. У підсумку в 2015 р. Міжнародна Фінансова Корпорація (International Finance Corporation, IFC), яка є членом Групи Світового банку в партнерстві із Швейцарською Конфедерацією, органами державної влади України (Міністерство аграрної політики та продовольства України, Міністерство юстиції України), постачальниками матеріально-технічних ресурсів, банками, зернотрейдерами, міжнародними організаціями почала впровадження пілотного проекту «Аграрні розписки в Україні». Запроваджена модель дещо відрізняється від бразильської, зокрема, в Україні функціонує єдина централізована електронна система реєстрації, використання якої надає

можливість банкам та постачальникам виробничих ресурсів відстежувати вже заставлений урожай, що значно знижує ризик невиконання зобов'язань [14].

В Україні діє два види аграрних розписок – товарні й фінансові, товарні гарантують поставку продукції, фінансові, відповідно, передбачають грошову виплату. На початок 2018 року в Україні оформлено 160 аграрних розписок, з яких товарних 65, фінансових 95. Успішно виконано та закрито 73. Обсяг залученого фінансування перевищив мільярд гривень. Ще не було жодного повідомлення про невиконання зобов'язань позичальником із відкриттям процедури примусового виконання за аграрними розписками [15].

Крім того протягом останніх двох років відмічено значне зростання попиту фермерів на аграрні розписки. В цілому успішно проведена компанія щодо запровадження фінансового інструменту у формі аграрних розписок була досягнута в Україні за рахунок корегування недоліків функціонуючого механізму в Бразилії. По-перше, було стандартизовано процес видачі та виконання аграрних розписок. По-друге, було запроваджено єдину електронну систему реєстрації. По-третє, на законодавчому рівні встановлено порядок примусового виконання зобов'язання після звернення стягнення на заставу в семиденний строк [13].

Доволі відомим інструментом, котрий протягом останніх років ефективно функціонує в інвестиційному портфелі підприємств аграрного сектору є лізинг, при цьому в розрізі даного фінансового інструментом протягом останніх років спостерігається зростання. Так, за даними Асоціації «Українське об'єднання лізингодавців» за 9 місяців 2018 року приріст склав 4.3 млрд грн. в обсязі нових угод фінансового лізингу. При цьому обсяг лізингового портфелю в порівнянні з III кварталом 2017 року зріс на 1.5 млрд грн. в обсязі нових угод фінансового лізингу та 4.6 млрд грн. в обсязі портфелю лізингових компаній [16]. В сегменті вантажних автомобілів та LCV шість брендів з ТОП 15 за продажами досягли показників, що дорівнюють або перевищують 20% проникнення лізингу. З 388 наданих в лізинг нових тракторів п'ятірка брендів лідерів виглядає наступним чином: Беларус, New Holland, Case, John Deere та Massey Ferguson. Серед комбайнів більшість лізингових угод була підписана щодо трійки брендів лідерів, а саме: New Holland, John Deere та Claas. Всього в III кварталі було надано в лізинг 996 об'єктів сільськогосподарського призначення [16].

Директор ТОВ «Ексімлізинг», Петухов О. розповідає про підтримку аграрного сектору, як одного з пріоритетів роботи державного Укрексімбанку, де вони запроваджують альтернативні інструменти фінансування аграрного сектору через надання лізингових послуг [17]. Співпраця з аграрним сектором займає 50% в загальній структурі діяльності компанії. Робота з аграріями ведеться за такими напрямками: транспорт, техніка,

обладнання, нерухомість. Умови співпраці є досить гнучкими, адже передбачають можливість зручного вибору графіку оплати: класичний, сезонний або анuitет. [1]. Підсумовуючи, варто зазначити, що хоча лізинг і не є новим фінансовим інструментом для формування інвестиційних ресурсів в аграрному секторі проте в контексті глобалізаційних змін, залучення грошових ресурсів в рамках різних міжнародних проектів він набуває нових якісних характеристик, як складова цілісної фінансової системи розвитку аграрного сектору.

Цілком очевидною є необхідність формування свідомості представників аграрного сектору щодо важливості запровадження інноваційних підходів, як в процес виробництва так і в процес управління, що неможливо здійснити без якісної техніки та кваліфікованих спеціалістів. Актуальною є проблема відсутності бажання у дрібних та середніх виробників аграрного сектору до пошуку можливостей залучення фінансових ресурсів та використання існуючих фінансових інструментів.

Ще одним важливим і достатньо проблемним питанням яке безпосередньо пов'язано і з процесом сільськогосподарського виробництва, і з процесом залучення фінансових ресурсів в аграрний сектор є страхування. Складність даного питання пов'язана з високою вартістю агрострахування, при цьому дана тенденція притаманна не тільки Україні, а є загальносвітовою, через високий ризик настання катастрофічних збитків від погодних умов. Проте на відміну від України в якій діяльність у сфері сільського господарства страхують лише 2-3% представників аграрного сектору, в європейських країнах частка застрахованої сільськогосподарської діяльності коливається в межах 50-70%. Хоча за даними 2018 р. співвідношення страхових виплат до страхових платежів сільськогосподарських виробників України склало 5,5% до 94,5%, що свідчить про прибутковість даного напрямку страхування [18].

Попри наявні труднощі у співпраці між виробниками аграрного сектору та представниками страхових компаній варто відмітити про позитивні зрушення, серед 60 компаній, котрі можуть надавати страхові послуги саме в агросекторі, працюють у цьому напрямі 10. За весь останній страховий період було застраховано 1200 полісів на страхову суму в 240 млн дол. і майже до 1 млн га посівних площ. Загалом це лише 6,5% усіх орних земель. Якщо подивитися на індексне страхування погодних умов, то за цей рік було підписано майже 800 договорів і застраховано близько 420 тис. га землі [19]. В контексті застосування нових інструментів в агрострахуванні доцільно зупинитись на програмі індексного страхування «МетеоЗахист», як новітнього інноваційного інструменту, впровадженого компанією «Сингента» сумісно з IFC. Дана програма дозволяє захистити виробників аграрного сектору від погодних ризиків та є новим фінансовим інструментом,

який використовується в рамках фінансових програм компанії разом з аграрними розписками та форвардними договорами. Головною відмінною рисою даного виду страхування від традиційного є те, що прийняття рішення стосовно виплати компенсації приймається не за оцінками страхової компанії, а спирається на об'єктивні індекси температур та кількість опадів в обумовлений період на полях [20]. В 2018 р. «МетеоЗахист» визначено найбільшим за обсягами відшкодування страховим проектом в Україні. Якщо в минулому році було покрито 421 тис. га по всій Україні, то цього року вже 586 тис. га. Більша частина площ знаходиться на сході та півдні країни. Долучаються до програми й інші регіони України. Зросла і кількість її учасників рамках програми з 420 до 517 підприємств [21].

Враховуючи те, що протягом останніх років значна увага в економічному середовищі країни приділяється розробці перспективних напрямів щодо залучення інвестиційних ресурсів, доцільно зупинитись на можливостях аграрного сектору щодо залучення зовнішнього фінансування через бонди. На думку виконавчого директора Незалежної асоціації банків України, Коробкової О., сучасний стан економічної системи країни здійснює негативний вплив на можливості залучення фінансових ресурсів в аграрний сектор країни через бонди. Дана ситуація не є виключною характеристикою аграрного сектору, а має загальнонаціональний характер, адже наразі додатковим стримуючим фактором є реформування фондового ринку в Україні [3]. Проте, беручи до уваги критичні зауваження експерта, доцільно зазначити, що в інвестиційному портфелі агрохолдингу «Кернел» є даний фінансовий інструмент.

Залучення валютних ресурсів в 2013 р. у формі євробондів здійснювали Ощадбанк, Укрексімбанк, ДТЕК, ПриватБанк, «Укрзалізниця», «Миронівський хлібопродукт», «Мрія», Ukrlandfarming. Починаючи з 2014 р. даний напрям використовувався щорічно для залучення коштів лише Міністерством фінансів України, деякі компанії виходили на зовнішній ринок тільки для реструктуризації колишніх емісій [22].

Закінчуючи огляд фінансових інструментів доцільно зазначити, що деякі банки співпрацюють з виробниками сільськогосподарської продукції за такими інструментами, як акредитиви, гарантії, факторинг. Проте досвід їх використання в Україні обмежується лише великими компаніями, через необізнаність невеликих виробників щодо можливостей доступу до них та їх пасивне ставлення щодо використання даних фінансових можливостей.

Враховуючи важливість розвитку окреслених фінансових інструментів для формування інвестиційно-активного аграрного середовища представимо на рис. 1 їх узагальнений розподіл в розрізі напрямів фінансування.

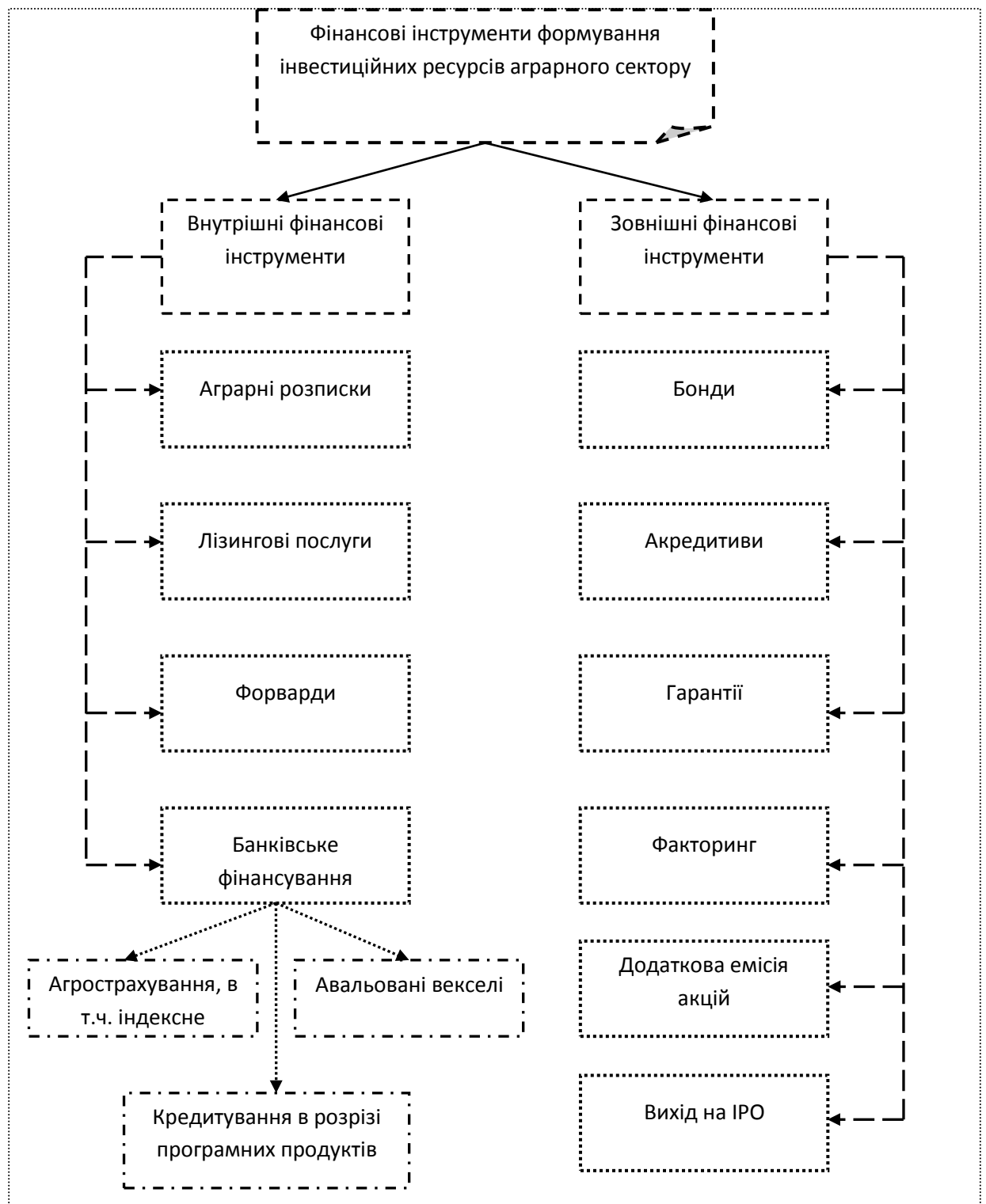

Рис. 1. Інноваційні інструменти фінансування виробників аграрного сектору

Джерело: згруповано автором відповідно до [1, 2, 4, 5, 6, 11, 12, 14, 20, 22]

Представлені на рис. 1 фінансові інструменти є функціональним інструментарієм формування інвестиційних ресурсів в аграрному секторі України. Підсумовуючи, варто наголосити, що наразі одним із перспективним напрямів фінансування аграрного сектору є багатостороння співпраця виробників насіння, засобів захисту рослин, техніки,

обладнання тощо з банками, страховими компаніями та міжнародними партнерами щодо пільгового кредитування виробників аграрного сектору. Аргументовано, позитивний вплив глобалізаційних процесів на ринок агрострахування, який набув нових якісних інструментів. Вагомим досягненням є запровадження партнерських програм, як в рамках страхування, так і в напрямках кредитування та надання лізингових послуг, котрі значно покращують умови для виробників аграрного сектору, в тому числі дрібних та середніх, та розширюють їх можливості щодо поповнення обігових коштів.

Формою фіксації умов передачі інвестиційних ресурсів у користування агрокомпаніям є фінансові інструменти (рис. 1). Їх вибір запропоновано здійснювати, за наведеним механізмом на рис. 2, залежно від комбінації факторів, які визначають специфічні особливості:

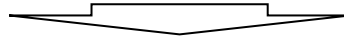
- 1) безпосередньо суб'єкта агробізнесу (масштаби та результативність його інвестиційної діяльності);
- 2) регіону, в якому досліджуваний суб'єкт планує інвестувати в агробізнес (визначається значенням коефіцієнту ефективності освоєння інвестиційних ресурсів в аграрному секторі регіону);
- 3) Аграрний сектор країни, в якій досліджуваний суб'єкт планує інвестувати в агробізнес (визначається коефіцієнтом інвестиційної сприйнятливості аграрного сектору).

Ці параметри узагальнено в п'ятикомпонентному індикаторі $FI \{LB_i; QE_i; RI_i; OE_q; K_{QNi}\}$, де кожен з них оцінюється в балах від 1 до 4 залежно від діапазонів значень. Механізм застосування цього індикатора для вибору фінансового інструменту представлений на рис. 2.

Наведена матриця відповідності аграрних підприємств (рис. 2) переліку встановленим стандартам може виступати орієнтиром їх розвитку та дотримання принципів соціальної відповідальності, екологічних та профільних стандартів дозволить формувати додаткові інвестиційні ресурси для розвитку інфраструктурних проєктів та сприятиме створенню центрів формування доданої вартості.

МЕХАНІЗМ ВИЗНАЧЕННЯ ІНДИКАТОРА $FI \{LB_i; QE_i; RI_i; K_{Rai}; K_{QNi}\}$					
Фактор	Ум. по зн.	Бальна оцінка			
		1	2	3	4
Площа земельного банку суб'єкта агробізнесу, тис га	LB_i	≤ 1	1,01 – 10,00	10,01 – 100,00	> 100
Кількість працюючих в господарствах суб'єкта агробізнесу, осіб	QE_i	≤ 50	50,01- 500,00	500,01- 5000,00	> 5000
Рентабельність інвестицій суб'єкта агробізнесу (середнє значення за останні 5 років)	RI_i	0 – 0,20	0,21 – 0,50	0,51 – 0,80	0,81 – 1,00

Значення рівня ефективності освоєння ІР в АС регіону	OE_q	0	0 - 0,1505	0,1505 - 0,3005	0,3005 – 0,4505
Значення коефіцієнту інвестиційної сприйнятливості АС	$K_{Q_{Ni}}$	0-0,60	0,7-0,9	1	>1

ЗАСТОСУВАННЯ ІНДИКАТОРА $FI \{LBi; QE_i; RI_i; OE_q; K_{Q_{Ni}}\}$ ДЛЯ ВИБОРУ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ (фрагмент)	
Значення індикатора	Рекомендовані фінансові інструменти
$FI \{1; 1; 1; 2; 1\}; FI \{1; 1; 1; 3; 1\}; FI \{1; 1; 1; 4; 1\}; FI \{1; 1; 1; 4; 1\}$	Аграрні розписки
$FI \{3; 1; 1; 1; 1\}; FI \{4; 1; 1; 1; 1\}$	Лізинг
$FI \{1; 1; 1; 1; 1\}; FI \{2; 2; 2; 2; 2\}; FI \{3; 3; 3; 3; 3\}; FI \{1; 1; 1; 4; 4\}; FI \{2; 2; 2; 4; 4\}; FI \{3; 3; 3; 4; 4\}$	Форварди
$FI \{1; 1; 1; 2; 1\}; FI \{1; 1; 1; 3; 1\}; FI \{1; 1; 1; 4; 1\}; FI \{2; 2; 2; 2; 2\}; FI \{3; 3; 3; 3; 2\}; FI \{3; 3; 3; 3; 3\}; FI \{3; 3; 3; 4; 3\}; FI \{4; 4; 4; 2; 4\}; FI \{4; 4; 4; 3; 4\}; FI \{4; 4; 4; 4; 4\}$	Банківське кредитування, агрострахування, авальовані векселі
$FI \{2; 2; 2; 3; 3\}; FI \{2; 2; 2; 4; 4\}; FI \{3; 3; 3; 3; 3\}; FI \{3; 3; 3; 3; 4\}; FI \{4; 4; 4; 4; 4\}$	Бонди
$FI \{2; 2; 2; 3; 3\}; FI \{2; 2; 2; 4; 4\}; FI \{3; 3; 3; 3; 3\}; FI \{3; 3; 3; 3; 4\}; FI \{4; 4; 4; 4; 4\}$	Акредитиви
$FI \{2; 2; 2; 3; 3\}; FI \{2; 2; 2; 4; 4\}; FI \{3; 3; 3; 3; 3\}; FI \{3; 3; 3; 3; 4\}; FI \{4; 4; 4; 4; 4\}$	Гарантії
$FI \{2; 2; 2; 3; 3\}; FI \{2; 2; 2; 4; 4\}; FI \{3; 3; 3; 3; 3\}; FI \{3; 3; 3; 3; 4\}; FI \{4; 4; 4; 4; 4\}$	Факторинг
$FI \{2; 2; 2; 3; 3\}; FI \{2; 2; 2; 4; 4\}; FI \{3; 3; 3; 3; 3\}; FI \{3; 3; 3; 3; 4\}; FI \{4; 4; 4; 4; 4\}$	Додаткова емісія акцій
$FI \{2; 2; 2; 3; 3\}; FI \{2; 2; 2; 4; 4\}; FI \{3; 3; 3; 3; 3\}; FI \{3; 3; 3; 3; 4\}; FI \{4; 4; 4; 4; 4\}$	Вихід на IPO

Рис. 2. Механізм вибору фінансових інструментів для формування інвестиційних ресурсів в аграрному секторі національної економіки

*Джерело: власна розробка

Одним із ефективних інструментів для збільшення якості інституціональної підтримки пріоритетних галузей економіки в різних країнах світу є створення фондів національного багатства або фондів розвитку майбутніх поколінь. Емпірично підтверджено, що в Україні повністю виконуються всі три базові умови для створення такого фонду саме для вирішення стратегічних завдань розвитку аграрного сектору національної економіки, а саме:

1) в експорті значну частку (практично монопольну) займає один або декілька видів сировини (для України – це продукція аграрного сектору);

2) коливання ціни на цю сировину (продукцію аграрного сектору) напряму залежить лише від зміни світових середніх цін і практично не враховує її внутрішню собівартість в Україні;

3) Україна не має впливу на світову політику ціноутворення на цю сировину (продукцію аграрного сектору) і повністю погоджується з вже встановленими правилами ринкового курсоутворення.

Виходячи з цього, обґрунтовано доцільність створення в Україні Фонду інфраструктурних інвестицій в аграрному секторі

CONCLUSION AND FUTURE WORKS

Позитивний вплив на аграрний сектор започаткованих протягом останніх років фінансових ініціатив є очевидним, проте наразі це початковий етап, успішна реалізація якого може сприяти зростанню інвестиційної активності сільськогосподарських виробників. Проте для досягнення позитивних зрушень щодо забезпечення стійкого розвитку аграрного сектору необхідно не зупинятись на отриманих результатах, а працювати в напрямку якісного та територіального поглиблення запроваджених інноваційних фінансових інструментів. Сформувавши належне інвестиційне забезпечення аграрного сектору можливо за умови активізації інвестиційних процесів в аграрному середовищі, через використання виробниками сільськогосподарської продукції всіх можливих інструментів щодо залучення коштів, спектр яких протягом останніх років значно розширився.

Вибір фінансових інструментів для передачі інвестиційних ресурсів у користування агрокомпаніям слід здійснювати залежно від комбінації факторів, які визначають специфічні особливості: безпосередньо суб'єкта агробізнесу (масштаби та результативність його інвестиційної діяльності); регіону, в якому досліджуваний суб'єкт планує інвестувати в агробізнес (визначається значенням коефіцієнту ефективності освоєння інвестиційних ресурсів в аграрному секторі регіону); аграрного сектору країни, в якій досліджуваний суб'єкт планує інвестувати в агробізнес (визначається коефіцієнтом інвестиційної сприйнятливості аграрного сектору).

Обґрунтовано доцільність створення в Україні Фонду інфраструктурних інвестицій в аграрний сектор за типом фондів розвитку, зі змішаним принципом формування надходжень Фонду (поєднання фіксованих відрахувань від експорту продукції аграрного сектору та доходу від інвестицій фонду), з високим рівнем самоврядування та змішаною структурою органів управління. Напрямки інвестування Фонду: інфраструктурні проекти аграрного сектору, виробничі потужності з переробки сільгосппродукції, пільгове кредитування (через банки-партнери) експорту продукції аграрного сектору та переробної галузі з високою доданою вартістю.

Література:

1. Конференція «Агробізнес-2017» визначила інструменти фінансування та головні ризики для аграрного сектору в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://kbs-izdat.com/konferenc-ya-agrob-znes-2017-viznachila-nstrumenti-f-nansuvannya-ta-golovn-riziki-dlya-agrarnogo-sektoru-v-ukra-n/> Назва з екрана. Дата звернення 15.02.2019 р.
2. Без агрострахування неможливо отримати доступ до кредитування [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://agro-online.com.ua/ru/public/blog/6184/details/> Назва з екрана. Дата звернення 15.02.2019 р.
3. Підсумки конференції «Агробізнес-2017» інструменти фінансування, інноваційні технології, оцінка та управління ризиками [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://kbs-izdat.com/p-dsumki-konferenc-agrob-znes-2017-nstrumenti-f-nansuvannya-nnovac-jn-tehnolog-oc-nka-ta-upravl-nnya-rizikami/> Назва з екрана. Дата звернення 15.02.2019 р.
4. Фінансова «сімка» - основні способи отримати кошти для розвитку аграрного бізнесу [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://agropolit.com/spetsproekty/391-finansova-simka--osnovni-sposobi-otrimati-koshti-dlya-rozvitku-agrarnogo-biznesu> Назва з екрана. Дата звернення 15.02.2019 р.
5. Лізинг в ТОП 3 фінансових інструментів для аграрного бізнесу [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.uul.com.ua/press/leasnews/item_1098/ Назва з екрана. Дата звернення 15.02.2019 р.
6. ДПЗКУ РОЗПОЧИНАЄ ВЕСНЯНУ ФОРВАРДНУ ПРОГРАМУ <https://www.pzcu.gov.ua/ua/press/news/item/1586> Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/node/25125> Назва з екрана. Дата звернення 15.02.2019 р.
7. «Аграрний фонд» законтрактував 666 тис. тонн зернових на 2,9 млрд. грн., - підсумки року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/node/25125> Назва з екрана. Дата звернення 15.02.2019 р.
8. Авалирование векселей [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.aval.ua/ru/corporate/finbizn/document/avaluvan/> Назва з екрана. Дата звернення 15.02.2019 р.
9. https://www.aval.ua/storage/files/rz-final-z-ecp_1556278195.pdf Дата звернення 15.02.2019 р.
10. Вексель Байер. Новые условия финансирования [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.aval.ua/ru/corporate/special_for_agro/pp/bayer/bayer1/ Назва з екрана. Дата звернення 15.02.2019 р.
11. Авалиования векселів [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://b2b.pumb.ua/finance/promissory_note Назва з екрана. Дата звернення 15.02.2019 р.

12. Авальовані векселі та гарантії від провідних банків України в забезпечення оплати продукції ТОВ «Сингента» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.syngenta.ua/vekselna-programa> Назва з екрана. Дата звернення 15.02.2019 р.
13. Бразильський досвід допомагає Україні впроваджувати аграрні розписки [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://agronews.ua/node/67494> Назва з екрана. Дата звернення 15.02.2019 р.
14. Аграрні розписки в Україні: нові можливості [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://uba287.files.wordpress.com/2017/09/cr-pesentaiton-berry-association-2017-09-11.pdf> Назва з екрана. Дата звернення 15.02.2019 р.
15. Аграрні розписки як спосіб кредитування сільгоспвиробників <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/agrarni-rozpysky-yak-sposib-kredytuvannya-silgospvyrobnykiv> Назва з екрана. Дата звернення 15.02.2019 р.
16. Підсумки III кварталу компаній-учасників Асоціації <https://uul.com.ua/2018/pidsumky-iii-kvartalu-kompanij-uchasnykiv-asotsiatsiyi> Назва з екрана. Дата звернення 15.02.2019 р.
17. В Україні у 2017 році зросли надання послуг з лізингу техніки та обладнання [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uprom.info/news/ekonomika/biznes/v-ukrayini-u-2017-rotsi-zrosli-nadannya-poslug-z-lizingu-tehniki-ta-obladnannya/amp/instagram.com/uprom.info/> Назва з екрана. Дата звернення 15.02.2019 р.
18. Агрострахування по-українськи [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://agronews.ua/node/71155> Назва з екрана. Дата звернення 15.02.2019 р.
19. Перспективи агрострахування в Україні <http://agro-business.com.ua/agro/ahrostrakhuvannia/item/12688-perspektyvy-ahrostrakhuvannia-v-ukraini.html> Назва з екрана. Дата звернення 15.02.2019 р.
20. МетеоЗахист [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.syngenta.ua/metoezahist> Назва з екрана. Дата звернення 15.02.2019 р.
21. Програма індексного страхування "МетеоЗахист" дає впевненість аграріям за будь-яких погодних викликів <https://business.ua/news/7062-programa-indeksnogo-strakhuvannya-metoezahist-dae-vpevnenist-agrariyam-za-bud-yakikh-pogodnikh-viklikiv> Назва з екрана. Дата звернення 15.02.2019 р.
22. Ключовим драйвером українських євро бондів буде залишатись макроекономічна ситуація в країні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://apostrophe.ua/ua/article/economy/macroeconomy/2017-11-21/gosudarstvennaya-zavisimost/15610> Назва з екрана. Дата звернення 15.02.2019 р.